

a kiállítás diszitésül kerestettek ki, azonban az ellenkezőről győződtem meg; kíváncsiságom ugyanis ki vitt a kertészeti egyesület kerjébe, mely 28 holdra terjedhet; fáradságom bőven ki lett pótolva az által a mit itt szemléltem, — a kiállításban látott 2 éves csemete példányok itt széliten láthatók, gyönyörű növényzet kitünően szakavatott szorgalmatos kezekkel ápolva és a legjobb talaj által éltetve, a tavalyi forró nyár után is oly képet nyujta, melynek párvát gyümölcsfaiskolában — bátran kimondom — Magyarországon nem találni; a ki kétkedik ám nézze meg, fáradságát e minta faiskola szemlélése dusan fogja jutalmazni.

Az államerdészek kiképzése Poroszhonban.

A porosz k. pénzügyminister által 1864 február 7-én kiadott rendelet

Közli Lazár Jakab.

1. §. Mindazok, kik mint kezelő tiszték (erdészek, főerdészek sat.) királyi szolgálatba fölvételni kívánnak háromszoros vizsgát kötelesek letenni u. m. 1) az erdész-növendéki vizsgát, 2) a vizsgát az erdőtudományokból és 3) az erdészeti állammvizsgát.

2. §. A vizsgákra való kiképzés három uton történik: előkészítő foglalkozás által az erdőn, az erdészeti tudományok rendszeres tanulmányozása és végre, gyakorlati tapasztalások szerzése által az erdőkezelés minden ágában.

3. §. Királyi erdő szolgálati pályára csak az bocsáttatik a ki
1. valamely porosz gymnásiumban, vagy első rangu reáliskolában az érettségi vizsgát letette s különösen a mennyiségtanból föltétlenül kielegitő osztályzatot nyert.

2. 23 évesnél nem idősebb.

3. Ki erős, egészséges s az erdei szolgálat fáradalmaival győző testalkattal, főleg pedig jó szemmel s éles hallással bír.

4. Ki fedhetlen erkölcsi magaviseletéről és

5. kiképeztetési költségeinek fedezhetéséről magát igazolja.

4. §. Az erdészeti kiképzés legalább is egy évi gyakorlattal kezdődik, valamely kir. főerdész oldala mellett.

E gyakorlatnak célja az: hogy a tanuló az erdőt ismerni tanulja, s magának minden az erdőgazdaságnál előforduló munkáról helyes fogalmakat szerezzen; hogy az erdei fákat megismerje s hogy az ertési munkálatokban, a fa földolgozása körül, az erdővédelemben s végre a vadászatban annyi előismerethez s jártassághoz jusson, a mennyi erdészeti tudományos kiképzésére, s nevezetesen egy felsőbb erdészeti tano-dán az előadások megértésére szükséges.

5. §. A tanuló fölvételi folyamodványát azon főerdész útján nyújtja be, a kihez gyakorlatba lépni kíván. Az ily folyamodványok a kerület vagy a fölügyelőség főhivatalnokához intézendők, ahhoz csatolva:

1. az érettségi bizonyítványt,

2. a folyamodó keresztlevelét,

3. egy királyi orvos által kiállított, vagy általa megerősített egészségi bizonyítványt, melyben a folyamodó lát- és hall érzékének mivolta különösen kiemelendő,

4. egy bizonyítványt arról, hogy folyamodó azon időt, míg az erdészeti pályára lépett — ha t. i. iskolai pályája után nem közvetlenül lépett volna át — hol és mivel töltötte s hogy ez időközben erkölcsileg miként viselte magát,

5. atyjának, rokonainak vagy gyámjának írásbeli kötelezettségét az iránt, hogy a tanulót legalább is 6 éven át kitarja.

Az ily folyamodványok fölterjesztése alkalmával tartozik az illető hivatalnok a folyamodó családi viszonyairól, valamint egyéniségéről is, bővebb fölvilágosítást adni.

6. §. Ha a folyamodó fölvételének mi akadály sem áll útjában, megkapja a fölügyelőség részéről az engedélyt, ennek belátásától függvén a tanulót közvetlenül mindjárt, vagy pedig gyakorlati idejének későbbi folyama alatt, egy más főerdész oldala mellé utalni, ha ezt t. i. bizonyos indokok megkívánják, melyekről ha kívántatnék, a minis-teriumnak fölvilágosítás nyújtandó.

7. §. A főerdésznek fontosabb kötelességeihez tartozik a tanulóknak gyakorlatuk folyama alatt alapos és megfelelő oktatást adni és azokat kellőleg foglalkoztatni.

Ha a tanuló tehetségihiány, testi gyöngeség, hanyagság, megbizhatatlanság, erkölcstelen élet, csekély szakbeli érdekeltség miatt, vagy bárminő más oknál fogva nem mutatkoznék alkalmasnak királyi szolgálatra, — erről a tanító főerdész a főhivatalnak jelentést tenni tartozik hogy ez az illetőnek elbocsáttatását eszközölje.

8. §. A gyakorlati idő lefolyta után, köteles a tanuló az erdész-növendéki vizsgát letenni, mely vizsga által megtudandó, hogy a gyakorlati időt miként használta föl és miként sajátította el a 4. §-ban megjelölt előkészületeket.

E vizsga egy bizottmány által tartatik meg, melynek elnöke a főügyelőség főhivatalnoka, tagjai pedig a tanító főerdészen kívül még két más főerdész. A vizsga eredményéről a bizottmány azon esetben, ha az kedvező volt, bizonyítványt állit ki, míg ellenkező esetben csak határozatot hoz, aláírva azt s hivatalos pecséttel ellátva.

A vizsga ismételése csak egyszer, és legalább 6 hó lefolyta után engedtetik meg, föltéve, ha a bizottmány a végképeni elbocsáttatást nem mondotta volna ki. Ez utóbbi határozat ellen megengedtetik a tanulóknak netaláni föllebezését a vétel napjától számítandó 4 hét alatt a pénzügyministernek benyujtani.

Ha a tanuló a vizsgát kiállotta, „erdész-növendék“ czímet nyer.

9. §. További kiképzése szempontjából köteles az erdész-növendék az erdészeti tudományokat valamelyik magasb erdészeti tanintézetben 2 éven át hallgatni. A ki e czélból más intézetet választ mint a neustadt-eberswalde-it, a pénzügyministerium engedélyét kell kikérnie, hogy ez a szabályszerű két évbe beszámítassék.

10. §. Az erdészeti tudományoknak bevégezése után az erdész-növendék a tudományos erdészeti vizsga letétele végett folyamodhat a pénzügyministeriumhoz; ebbeli folyamodványához a következőket tartozik mellékelni:

1. sajátkezüleg leirt életfolyamát,
2. érettségi bizonyítványát,
3. bizonyítványát az erdész-növendéki vizsgáról,
4. a felsőbb tanintézetben töltött 2 évről szóló bizonyítványát: s ha ekivül netalán egyetemi tanulmányokat is halgatott volna
5. az egyetem látogatásáról szóló bizonyítványát is.

Azok kik a földmértanból — mely ámbár kívánatos de nem kötelező — vizsgát nem tettek le, tartoznak még valamelyik mérnök vagy menyiségtan tanára által kiállított bizonyítvánnyal kimutatni azt, hogy magoknak

6. Az erdőrendezésben, erdőértékszámításban, és a rendes erdészeti kezelésnél előforduló fölmérésekben kellő jártasságot és ismeretet szereztek. E bizonyítványhoz még külön hozzácsatolandók:

- a) egy legalább is 400 morgen területről szóló és maga az erdész-növendék által végbevitt felmérésen alapuló részletes térkép, 1 : 5000 mérték szerint s a tértáblázattal, ellátva,
- b) egy állabtérkép
- c) egy gazdasági térkép (e két utóbbi 1 : 25000 mértékben s legalább 5000 morgenről)
- d) egy szintezési legalább 100 Ruthe távolságra terjedő munkalat rajza, fölvétele alapján.

Minden darabot az itt elősoroltak közül, tartozik az erdész-növendék írásba tett azon nyilatkozatával ellátni, hogy ő azokat egész terjedelmökben, sajátkezüleg s idegen segély nélkül hozta létre.

11. §. A tudományos vizsgának be kell bizonyítania, hogy az erdész növendék bir-é és minő mértékben a kívánt általános képzettséggel; bir-é elegendő fölfogási tehetséggel; elsajátította-e kellőleg a szak-tudományokat; megfektette-e alapját további kiképzésének a gyakorlat terén; s megfelel-é azon várákozásnak, hogy idővel igen használható és alkalmas erdőhivatalnok válhassék belőle.

12. §. A tudományos vizsga alkalmával tehát a következő követeléseknek kellend megfelelnie:

- a) a fő tudományokat illetőleg alapos ismerettel kell bir-

nia az erdészeti tudomány általános elméletében, ide tartozván az erdőmivelés, erdőrendezés és erdőérték számítás, erdőhasználat és ipárüzlet, erdővédelem és erdei rendőrség, erdészeti államgazdászat, erdészeti történelem és erdészeti irodalom, végre pedig a vadászattan.

b) a segéd tudományokból:

1. a tiszta mennyiségtanból: ismernie kell az elemi számtant, a betűszámtant bezárólag a másod foku egyenletekig; a logarok gyakorlati használatát; a síkmértant, a tömmértant s a sík háromszögtant.

2. az alkalmazott mennyiségtanból:

a) ismernie kell a tömör és hig testek súlygyen- és erőműtanának elemeit.

b) gyakorlati jártassággal kell bírnia a mérő- és szintező eszköz kezelésében; a földmérési és szintezési munkálatokban, a mértvonalok áttevésében; a térképrajzolásban; s ismernie kell a mérnöki munkálatokra vonatkozó poroszországi szabályokat.

Oly erdésznövendékek, kik a mérnöki vizsgát már kiállották, csakis a tömmér-, súlygyen- és erőműtanból vizsgáltattnak meg.

3. a természettanból: ismernie kell a természeti testek általános osztályozását, névszerint pedig:

a) az állattanból: az állatország rendszeres fölosztását s ismernie kell az erdészre és vadászra nézve fontosabb emlőszöket szárnyasokat s rovarokat, mely utóbbiakra nézve még azok entomologiai rendszerét s elnevezéseiket is tudnia kell, ismervén egyszersmind azok életmódját általánosan, és a hasznos valamint kártékony rovarokét különösen.

b) a növénytanból: tudnia kell a jobbaknak ismert rendszerek egyikét; gyakorlottsággal kell bírnia a növények osztályozásában és azok leírásában, a tudományos elnevezések pontos használata mellett; ismernie kell részletesen mindazon fanemeket melyek némethonban szabadon tenyésznek, ide értve a többi, az erdészetre nézve fontosabb növényeket is, s bírván egyszersmind a növények élettanának s boncztanának általános tantételeivel is;

c) általános ismeretével kell bírnia az asványtannak a földismetannak s a földtannak, hogy ebből kiindulva, helyes nézetekkel birjon a hegyemek eredetéről, lerakodásáról, vegyületéről, nevezetesebb alkatrészei-

ről, s azok befolyásáról a növényzetre; ismernie kell egyszersmind részletesen az erdészre nézve fontosabb kőzeteket és kövületeket is.

d) a vegy- és természettanból: ismernie kell főelveit a testek általános tulajdonságainak, különösen a meleget, delejességet s villamosságot illetőleg; ismernie kell továbbá a vegytan fő tantételeit, különös tekintettel az erdészeti iparüzlettanra (szenítés, a fák nedveinek nyérése és fölhasználása sat.)

4. a törvénytudományból: ki kell mutatnia hogy a orosz törvényalkotásnak s a törvénykezésnek történelmi kifejlődését ismeri s hogy az általános jogelvekről magának kellő tudomást szerzett, főleg pedig hogy a mezei rendőrségnek az erdészetre — s a büntető törvénynek a vad- és falopásokra vonatkozó czikkeit, valamint a polgári és büntető törvénykezési rendtartást ismeri.

13. §. A tudományos vizsgák évenként kétszer tartattnak meg Május vagy Junius és Octóber vagy November havában egy a pénzügyminister részéről kinevezett bizottmány által, a pénzügy ministertől kibocsátott vizsgarendszer alapján, részint a szobában részint pedig künn az erdön.

14. §. A vizsga eredményéről a pénzügyminister egy határozatot állit ki. E határozat által az erdész növendék, ha a vizsga eredménye kedvező volt, „erdészjelöltté“ neveztetik ki, utasittatván egyszersmind jövendő alkalmazása iránt. Ha azonban a várakozásnak nem felelt volna meg, akkor a vizsgát ismételni köteles és pedig vagy teljesen, vagy pedig annak csak egyes részeit, de előbb nem, mint a legközelebbi, s későbbre sem, mint a negyedik vizsga alkalmával. Eshetőleg az erdészeti pályáról végkép is kizárathatik.

15. §. A jó eredménnyel letett tudományos vizsga után, és ha a pénzügyministernek semmi kételyei nincsenek, az erdészjelölt fölesketetik, föltéve ha valamelyik vadászszázlályhoz nem tartozik.

(Vége következik).